

MEGOLDÓKULCS EMELT SZINTŰ PRÉ NAP. 2011.01.22.

1. A kenyér és cirkusz politika az ókori Rómában

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák a római szórakoztatás ír, kiemelve azok a politikában betöltött jelentőségét. A köztársaság és a császárkori Rómáról is ír.	4
Tájékozódás térben és időben	Római Birodalom, a köztársaság és a császárság korában (Kr.e VI.- Kr.u. V. század)	4
Szaknyelv alkalmazása	Panem et circenses, Colosseum, Circus Maximum, gladiátor, fogathajtó verseny, plebs, szenátus	4
Források használata	A diák válaszában kitér a gladiátorviadatok temetési szertartásból szórakozássá történő átalakulására, majd összekötésére a vallási ünnepekkel. A diák utal rá, hogy a viadatok ekkor már politikai célokat szolgáltak, a látványosságok a szavazatok és a tömeg szimpátiájának elnyerésére szerveződtek. Válaszában ír a viadatok lefolyásáról, esetleg megemlíti az egyéb látványosságokat (pl. fogathajtó verseny).	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	A Római Birodalomban a köztársaság kialakulásától Kr.e. 510-ben egészen a Birodalom Kr.u. 476-ban bekövetkező bukásáig nagy szerepet játszottak a római játékok és látványosságok a tömegek megnyerésében. A „kenyeret és cirkuszt” (panem et circenses) politika arra utal, hogy ha az Birodalom vezetői biztosítják a plebs számára a élelmiszerellátást és a szórakozást a mindennapokban, akkor ezzel elkerülhetik annak lázongását, elégedetlenkedését. Ennek egyik fontos eszközei voltak a játékok, így például a Circus Maximusban is művelt fogathajtás, valamint a gladiátorviadatok. A viadatok véres, sokszor állatokkal, való küzdelemmel vagy élet-halál harccal színesített látványa komoly befolyásoló tényező volt a tömeg szimpátiája szempontjából, ezért a szenátusnak és a későbbi egyeduralkodóknak is fontos volt ezek kézben tartása.	8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák tagoltan, érthetően fogalmazva fejti ki gondolatait, nagyobb helyesírási hibák nélkül.	2
Összpontszám:	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám:	7	

2. Egyház és állam viszonya a XVI-XVII. századi Angliában és Franciaországban

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák az egyház és az állam viszonyáról, annak változásáról ír Anglia és Franciaország vonatkozásában, attól nem tér el.	8
Tájékozódás térben és időben	Anglia, Franciaország, XVI.-XVII. század, Szent Bertalan éjszakája (1572), VIII. Henrik uralkodása (1509-1547), reformáció kezdete (1517)	4
Szaknyelv alkalmazása	Hugenotta, református, katolikus, vallásháború, kiátkozás, vallásszabadság, anglikán egyház	6
Források használata	A diák Franciaországnál kitér a hugenottákra, valamint a kép alapján leírja a Szent Bertalan éjszakáján történt eseményeket. Kitér továbbá IV. Henrik politikájára. Angliánál bemutatja VIII. Henrik szembehelyezkedését az egyházzal, ennek okát, valamint Morus Tamás szerepét a történetekben.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>A korban a vallás nem számított magánügynek, hanem politikai kérdés volt. A korabeli abszolutista uralkodók, mint VIII. Henrik a saját politikai céljaira kívánta felhasználni az egyházat. A XVI. század elején megjelent a reformáció, amely további vallási konfliktusokat okozott.</p> <p>Ennek hatására tört ki Franciaországban a polgárháború, amelynek ideiglenesen véget vetett a hugenotta Navarrai Henrik beházasodása a királyi, katolikus családba, de az esküvő alatt, Szent Bertalan éjszakáján (1572. augusztus 23.) több ezer hugenottát mészárolnak le, ezért kiújulnak a harcok.</p> <p>Végül IV. Navarrai Henrik áttér a katolikus hitre („Párizs megér egy misét.”), de vallásszabadságot biztosít a hugenottáknak Párizs és 4 nagyváros kivételével.</p> <p>Angliában VIII. Henrik konfliktusba került az egyházzal, főként az első házasságának érvénytelenítése kapcsán, ezért visszautasította Róma fennhatóságát, és létrehozta az anglikán egyházat (katolikus vallásra hasonlít, de az angol király a vezetője nem a pápa). Ez tovább erősítette Henrik hatalmát Angliában, viszont elvesztette több régi támogatóját, többek között Morus Tamást, és a pápa kiátkozta.</p>	12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	8
Összpontszám:	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		

3. A nagy földrajzi felfedezések gazdasági hatásai

Szempontok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák a nagy földrajzi felfedezések hatásairól ír, főleg a kontinentális munkamegosztásról.	4
Tájékozódás térben és időben	Európa, Amerika, XV.-XVI. század, Amerika felfedezése (1492)	4
Szaknyelv alkalmazása	aranyéhség, kontinentális munkamegosztás, agrárkonjunktúra, tőkefelhalmozás, árforradalom	4
Források használata	A diák utal a beáramló nemesfém mennyiségének ugrásszerű növekedésére, valamint a táblázat alapján bemutatja az árforradalom hatásait. Észreveszi a táblázatban, hogy az agrártermékek ára sokkal nagyobb mértékben nőtt, mint az iparcikké (agrárkonjunktúra)	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>A XV. század végi, XVI. század eleji nagy földrajzi felfedezések komoly hatást gyakoroltak a kor gazdaságára, alapjaiban változtatták meg a kereskedelmi útvonalak addigi rendszerét.</p> <p>Az aranyéhség miatt Amerikába érkező spanyolokon és portugálokon keresztül nagy mennyiségű nemesfém áramlik be Európába, ez egyrészt az árak ugrásszerű növekedéséhez vezet (árforradalom), másrészt pedig több ipari csomópont fejlődését teszi lehetővé (pl. Németalföldön). Az így kialakuló ipari központok Nyugat- Európában iparcikkével látják el Kelet- Európát, ahol erős agrárkonjunktúra jelenik meg, amelynek a lényege, hogy jelentősen megnő a kereslet az agrártermékekre, és az árak ezért nagyobb mértékben nő, mint más termékeknek. Emiatt Kelet-Európa a mezőgazdasági cikkek termelésére fókuszált. Ezt nevezzük kontinentális munkamegosztásnak.</p> <p>Ennek hatására Kelet-Európában az ipar fejlődése elmaradt a Nyugattól, és társadalmilag is hátrányos hatása lett a jobbgyságra.</p>	8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák tagoltan, érthetően fejezi ki gondolatait, nagyobb helyesírási hiba nélkül.	2
Összpontszám:	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám:	7	

4. Angol polgári forradalom

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák az angol polgári forradalomról és Oliver Cromwell fellépéséről ír.	8
Tájékozódás térben és időben	17. század közepe, Európa, Anglia, polgárháború (1642-49), Cromwell Lord Protektorátusa (1653-1658)	4
Szaknyelv alkalmazása	hajózási törvény, vasbordájúak, protektorátus, gavallérok, levellerek, independensek, „kerekfejűek”, presbiteriánusok, „hosszú parlament”, „csonka parlament”, „szentek parlamentje”, Lord Protektor, alkotmányos monarchia	6
Források használata	A diák kitér az angol polgári forradalom főbb csatáira, valamint a hajózási törvény lényegére. Megemlíti Cromwell hadseregét, a vasbordájúakat.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>I. Jakab és I. Károly uralkodása alatt mér jelentős belpolitikai feszültség alakult ki Angliában, egyrészt azért, mert az árak folyamatos emelkedése miatt az ország pénzügyi csődbe jutott, az uralkodók pedig az anglikán egyházat támogatták a presbiteriánusokkal szemben. I. Károly 1629 és 1640 között nem hívták össze a parlamentet, majd 1640-ben először a rövid, pár hétig, majd a 13 évig ülésező hosszú parlament ülésezett. I. Károly nem teljesítette az ellenzék követeléseit, Észak-Angliába ment, miután nem állt mellé a parlament.</p> <p>A király táborában a gavallérok és az anglikán egyház működtek együtt, az ellenzékiek táborában pedig a gazdagabb déliek, valamint a kerekfejűek (birtokos parasztság, polgárság) voltak.</p> <p>A király serege került erőfölénybe, ennek hatására az independensek táborába került előtérbe. Az independensek a vallásszabadság hívei voltak, főleg a polgárság és a polgárosodó középnemesség soraiból kerültek ki tagjai. Az independensek vezetője volt Cromwell, aki megszervezte a „vasbordújúak” hadseregét, majd 1644-ben Marston Moornál és 1645-ben Naseby-nél legyőzte a királyi sereget. Ennek hatására a parlament eltörölte a földre vonatkozó feudális jogi kötelezettségeket, a föld polgári tulajdonná vált. Az independensek bal szárnyának, a levellereknek történő fellépésére azért került sor, mert nem került sor földosztásra. A levellerek a hadsereg egy részét és a bizonytalan helyzetben lévő kistulajdonosok közül kerültek ki. A vagyontalanok beleszólását követelték a politikai életbe.</p> <p>Cromwellt a levellerek és a presbiteriánusok is támadták, az</p>	12

	<p>utóbbiak a hadsereg feloszlását követelték. Erre Cromwell a csonka parlament összehívásával reagált, mely a 140 presbiteriánus képviselő eltávolítása miatt volt csonka. (Eközben I. Károlyt a skótok váltságdíj ellenében hazaszolgáltatták, a parlament a királyt a haza ellenségeként halálra ítélte.)</p> <p>Cromwell Írországot és Skóciát is megtámadta, elfoglalta, megvalósult a szigeteken a politikai egység. Cromwell kiadatta a Navigation Act-et, azaz a hajózási törvényt, mely főleg Hollandia ellen irányult, és azt mondta ki, hogy idegen hajók gyarmati árut szállítsanak Angliába, európai árut is csak az adott ország hajói szállíthattak.</p> <p>1653-ban feloszlatta a csonka parlamentet is és létrehozta a szentek parlamentjét, mely az egyházközösségek jelöltjeiből állt mindössze. Megállapodtak az egyház és az állam szétválasztásáról, majd ezt a parlamentet is feloszlatta és lordprotektorként irányította az államot egészen 1658-ig, amikor meghalt.</p> <p>Cromwell halála után megtörtént a restauráció, majd egy évtizeddel későbbtől számítva Anglia államformája alkotmányos monarchia.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák tagoltan, nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	8
Összpontszám:	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		

5. Városfejlődés a középkori Magyarországon

Szempontok	Műveletek, tartalmak VÁROSFEJLŐDÉS	
Feladatmegértés	A diák a középkori magyar városok fejlődéséről ír.	4
Tájékozódás térben és időben	XIV-XVI. század eleje, Magyarország,	4
Szaknyelv alkalmazása	szabad királyi város, mezőváros, bányaváros, Anjou-kor, Tripartitum, rendi gyűlés, kiváltságok, árumegállító jog, pallosjog	4
Források használata	A diák bemutatja a városfejlődés szempontjából nagyon fontos 1405-ös első rendi gyűlést, a városfejlődés előfeltételeit, valamint a Werbőczy-féle Hármaskönyvben megfogalmazottakat. Székesfehérvár példáján keresztül meglátja, hogy a földrajzi elhelyezkedés fontos a város fejlődése szempontjából.	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>Az 1241-42-es tatárjárás után, az újjáépítés alatt IV. Béla fektette le a magyarországi városfejlődés alapjait.</p> <p>Az Anjouk is támogatták a városfejlődést, mivel a városok bevételei közvetlenül a királyi kincstárat gazdagították. Az Anjouk számos kiváltságot adtak a városoknak. Ebben az időszakban különültek el a szabad királyi városok (Székesfehérvár, Esztergom, Buda, Kassa, Brassó, stb.) és a mezővárosok (főleg a Alföldön helyezkedtek el). Érdemes kiemelni a bányavárosokat, melyek szerepe a Károly Róbert-féle urbúrara vonatkozó intézkedés óta növekedett meg. (Pl. Kőrmöcbánya, Besztercebánya)</p> <p>Luxemburgi Zsigmond 50 éves uralkodása alatt folytatódott a városok fejlődése: 1405-ben összehívta Magyarországon az első rendi gyűlést, melyre elhívta a szabad királyi városok és a mezővárosok követeit is. Ezen rendi gyűlésen minden szabad királyi város pallosjogot (ítélkezési jogot, akár halálos ítéletre kiterjedő) kapott, nem volt velük szemben érvényes Buda árumegállító joga (a Budán keresztül menő kereskedőnek eladásra kellett kínálnia portékáit ez előtt), a városok kereskedőire nem voltak érvényes a belső vámok, építhettek városfalakat.</p> <p>a XV. század második felében folytatódott a városfejlődés és a társadalmi átalakulás. A familiaritás intézménye kezd átalakulni (a familiaritás intézménye szintén a középkorban alakult ki, mely értelmében a köznemesek a bárók oltalma alatt éltek, és ezért cserében bíraskodhattak felettük), mivel a köznemesek számára megjelent a felemelkedés lehetősége, annak ellenére, hogy még mindig politikai korlátok közé voltak szorítva. 1505-ben a rákosi végzés értelmében kimondták, hogy</p>	8

	<p>csak magyar családból származó uralkodó lehet király.</p> <p>1514-ben adták ki a Werbőczy István-féle Hármaskönyvet, mely a magyar szokásjogról szóló törvénykönyv, melynek legfontosabb pontjai az úgynevezett sarkalatos nemesi jogok, mint a személyes szabadság joga, az adómentesség, az ellenállás joga, valamint az, hogy a nemesek felett csak a királyi bíróság ítélkezhetett.</p> <p>A Werbőczy-féle hármaskönyv fontos fordulópont volt a magyar rendi fejlődésben.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	2
Összpontszám:	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám:	7	

6. Szent László és Könyves Kálmán törvényei

Szempontok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák Szent László és Könyves Kálmán törvényeit hasonlítja össze, kitérve azok okaira és politikai hatásaira.	8
Tájékozódás térben és időben	Magyarország, Szent László uralkodása (1077-95), Könyves Kálmán (1095-1116)	4
Szaknyelv alkalmazása	Magántulajdon, törvénykezés, istenítet, kereszténység, pogányság, egyház	6
Források használata	A diák a forrásokból észreveszi a két uralkodó törvényei közti különbségeket. Meglátja a kereszténység megerősítésének szándékát a törvényekben.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>Szent László három törvénykönyvét ismerjük. Az elsőben a tizedfizetés szabályozása és házassági kérdések állnak a középpontban.</p> <p>A második és harmadik könyv egyaránt a magántulajdont védi. Az egy tyúknál nagyobb értékű lopást már szigorúan bünteti, továbbá azt is, ha a bíró nem tartja be az ítéletet (szigorúbban, mint ha ártatlant ítélnék el).</p> <p>A kereszténységet védő törvények jól mutatják, hogy még nem teljesen szilárd az új vallás, szükség van a pogányság büntetésére.</p> <p>Kálmán ugyanúgy fellép a magántulajdon és az új rend megszilárdítása érdekében, de kevésbé szigorú szankciókkal.</p>	12

	<p>Ebből következtethetünk a kereszténység megszilárdulására. Ezen kívül törekszik (László politikáját folytatva) a kóborló szabadok letelepítésére, a vándorlások korlátozására.</p> <p>Kikerül a törvénykezésből a boszorkányokra vonatkozó rendelkezés, ez szokatlan felfogás a korban.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	8
Összpontszám:	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		

7. A mohácsi csata

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák a Mohácsi csata elvesztéséhez vezető okokat mutatja be, az Oszmán Birodalom sikeres terjeszkedését, és a meggyengült központi hatalmat Magyarországon.	4
Tájékozódás térben és időben	Európa, Magyarország, XVI. század eleje, Mohács (1526), Nándorfehérvár eleste (1521)	4
Szaknyelv alkalmazása	királyi tanács, parasztháború, végvárvonal, kettős királyválasztás, nehézlovasság, bandérium	4
Források használata	A diák bemutatja az Oszmán Birodalom sikeres terjeszkedését I. Szelim és I. Szulejmán uralkodása alatt, kitérve Nándorfehérvár elestére. Vázolja a belpolitikai helyzetet: Mátyás halála óta hanyatló központi hatalom. A mohácsi csata során fennálló egyenlőtlen erőviszonyok: több, mint kétszer akkora török sereg. Rengeteg áldozat, az ország vezető rétege, maga a király is életét vesztette a csatában.	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>Mátyás halála, 1490 óta a központi hatalom folyamatosan hanyatlott, külpolitikai kudarcok voltak jellemzőek. Mátyást Jagelló Ulászló követte a trónon, akit „dobzse”-nek csúfoltak, elvesztette Mátyás hódításait. A hatalom a királyi tanács kezébe került, Bakócz Tamás főkancellár lett a politikai élet egyik fő irányítója. A belpolitikai helyzetet a Dózsa-György féle 1514-ben kitörő parasztlázadás.</p> <p>1516-tól II. Lajos foglalja el a trónt, a török eközben I. Szelim (1512-20) alatt folyamatosan hódít a Közel-Keleten, Európa egyik legnagyobb hatalmává válva. Az Oszmán Birodalom kb. 14 millió fős volt a XVI. században.</p> <p>II. Lajos próbálta a belpolitikai helyzetet rendezni, azonban ebben sikertelennek bizonyult.</p> <p>I.Szulejmán 1520 és 1566 között volt a török szultán, 1520-ban megkezdte offenzíváját. 1521 és 24 között elfoglalta az első végvári vonalat, név szerint Nándorfehérvár, Szabács, valamint Zimány várát többek között.</p> <p>Számottevő nemzetközi segítségre nem lehetett számítani, mivel a nagyhatalmak az Itáliáért folyó harccal voltak elfoglalva.</p> <p>Ebben a helyzetben támadta meg a 60 ezer fős oszmán sereg Magyarországot 1526-ban. Tomori Pál először a Szávánál akarta megnehezíteni a török átkelését a folyón, majd az Alföld felé vezető utat akarta lezárni. Majd a július 20-án induló királyi sereggel Mohácsnál csatlakoztak össze. Szapolyai János ezalatt Erdélyben várakozott.</p> <p>A körülbelül 25 ezer fős összesített magyar és nyugati sereget</p>	8

	<p>Tomori Pál, Szapolyai György, Batthyány Ferenc és Perényi Péter vezették.</p> <p>A sikertelen magyar rohamok után a törökök vették át az irányítást és nyerték meg a csatát augusztus 29-én. A csatában II. Lajoson és Tomori Pálon kívül számos főúr, összesen kb. 16-20 ezer katona vesztette életét, míg a Török seregben 10ezer fő volt az áldozatok száma.</p> <p>A mohácsi csata rendkívül meghatározó a magyar történelemben, mivel innentől kezdve körvonalazódik az ország három részre szakadása, a belpolitikai viszályok pedig folytatódtak a kettős királyválasztással. Mohácsot nemzeti gyűlöletünk temetőjének is szokták nevezni.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	2
Összpontszám:	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám:	7	

8. Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi Mátyás külpolitikája

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi Mátyás külpolitikáját hasonlítja össze, a témától nem tér el.	8
Tájékozódás térben és időben	Magyarország; Luxemburgi Zsigmond 1387-1437; Mátyás 1458-90	4
Szaknyelv alkalmazása	nyugati egyházszakadás, avignoni fogság, huszitizmus, telekkatonaság, fekete sereg, választófejedelem, aktív védekezés	6
Források használata	A diák bemutatja Zsigmond egyházpolitikai tevékenységét, kitér a nyugati egyházszakadás megoldására, a huszitizmus megjelenésére, valamint Mátyás király nagyhatalmi törekvéseire.	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi Mátyás két nagyon fontos királyunk mind a magyar történelemben, de ezen kívül nemzetközi viszonylatban is. Mindkét királynál jellemzőek voltak a török elleni harcaik, valamint a német-római császári cím megszerzése.</p> <p>Luxemburgi Zsigmond 1387 és 1437 között uralkodó magyar király. 1410-ben a német választófejedelmek őt választották meg, de hivatalosan csak 1433-tól lett német-római császár,</p>	12

	<p>1434-től pedig cseh király.</p> <p>A nyugati egyházszakadás megoldásához is ezen titulussal segítették hozzá. Miután három pápa volt egy időben megválasztva, ezt megoldandó és beszüntetendő Zsigmond 1414 és 1418 közé összehívta a konstanzi egyetemes zsinatot, mely során kitűnő diplomáciai képességeivel elérte, hogy V. Márton pápa megválasztásával megszüntesse az egyházszakadást, és egy olyan pápa kinevezésére került sor, akit mindenki elfogadott.</p> <p>Ezzel szemben Mátyás nem rendelkezett ennyire szerencsés diplomáciai kapcsolatokkal, mégis jelentős nagyhatalmi törekvései voltak, és külpolitikájában a nyugati politikája volt a legmeghatározóbb.</p> <p>Mátyás alapvető célja egy erős közép-európai hatalom kialakítása volt, ezért volt célja a cseh királyi és a német-római császári cím elnyerése. Európában eközben mind a Luxemburgiaknak, mind a Habsburgoknak, mind a Jagellóknak, mind a Hunyadiaknak volt esélye egy erős közép-európai birodalom létrehozására.</p> <p>1468-ban, miután Podjebrád György cseh királyt a pápa eretneknek nyilvánította, Mátyás elfoglalta Morvaországot és Sziléziát, de Podjebrád csapatai ellen nem tudott győzelmet aratni. 1471-ben, György halála után sem lett Mátyás cseh király, mivel a cseh rendek a Habsburg III. Frigyesrel szövetséges Jagelló Ulászlót választották meg. A cseh-osztrák csapatok Szilézia visszafoglalásáért harcot indítottak, Mátyásék eközben Lengyelországban arattak sikereket, de a cseh rendekkel történő kiegyezés után sem lett cseh király.</p> <p>1477-ben Mátyás III. Frigyes ellen is indított harcot, hogy megbosszulja, hogy az Ulászlót támogatta. Frigyes, mivel alulmaradt Mátyással szemben, hadisarcot ígért és Mátyást elismerte cseh királynak. 1485-ben Mátyás elfoglalta Bécset, és számos sikert ért, azonban 1486-ban mégis Miksa lett Habsburg és német-római császár, így Mátyás nagyhatalmi törekvései sikertelennek bizonyultak.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák tagoltan, nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	8
Összpontszám:	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		

9. Agrárkonjunktúra a XIX. századi Magyarországon

Szempontok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák a XIX. század eleji napóleoni háborúk okozta, agrárkonjunktúráról ír, kitérve annak okaira és következményeire	4
Tájékozódás térben és időben	A XIX. század elején (kb.1804-15), Magyarország.	4
Szaknyelv alkalmazása	Konjunktúra, napóleoni háborúk, bankjegykibocsátás, devalváció,	4
Források használata	A diák használja a megadott idézeteket, bármilyen gabonát el lehetett adni. A táblázat alapján levonja azt a következtetést, hogy a gabona ára ugrásszerűen megnőtt .A Festetics kastély képéről asszociál a felhalmozott vagyonok eltékozlására. A bankjegyes képről, valamint a szöveges forrás segítségével kitér a bankjegykibocsátásra.	6
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>A napóleoni háborúk miatt óriási lett a kereslet a különböző agrártermékekre minőségüktől függetlenül. A rossz minőségű terményeket is megvásárolták méghozzá magas áron.</p> <p>A gabona ára folyamatosan emelkedett.</p> <p>A főnemesek és birtokos nemesek hatalmas vagyont halmozhattak fel.</p> <p>Viszont hibát követtek el, hiszen a megszerzett vagyont nem modernizációra használták, hanem elherdálták, vagy megtakarították (néhány mintagazdaságon kívül).</p> <p>A Habsburg kormányzat már nem bírta pénzel a hadviselést, ezért adósságaik törlesztésére bankjegyeket bocsátottak ki.</p> <p>A papírpénz értéke folyamatosan csökkent (infláció), ezen kívül két nagyobb pénzrontás történt amelyet a Habsburg kormányzat generált (devalváció).</p> <p>Végül a háborúk befejeződtek, a kereslet és az árak is egyaránt csökkenetek, a papírpénz értékét elvesztette.</p>	8
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	2
Összpontszám:	Osztószám: 4	28
Elérhető vizsgapontszám: 7		

10. Budapest világvárossá fejlődése

Szempontok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A diák Budapest a 19. század második felében történő világvárossá fejlődését mutatja be, a témától nem tér el.	8
Tájékozódás térben és időben	Osztárk-Magyar-Monarchia, 19. század második fele, századforduló, Budapest	4
Szaknyelv alkalmazása	kiegyezés, millenium, egyesülés, eklektikus stílus, szecesszió, infrastrukturális fejlődés	6
Források használata	A diák bemutatja, hogy Magyarország népessége 1780 és 1920 között megtízszereződött, megépült a Vajdahunyad vára a honfoglalás 1000. évfordulójára, az infrastruktúra is folyamatosan fejlődött (villamospályák, a milleniumi földalatti megépülése)	10
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>Az 1867-es kiegyezés után Budapest világvárossá fejlődése megkezdődött. A fővárosban folyamatos népességnövekedés indult meg már a 18. század végétől, ahogy ez a grafikonon is jól látszik. A századfordulóra Budapest az egyik legnagyobb európai várossá vált, lakossága megközelítette az egymillió főt. 1873 nagyon fontos dátum, mivel ebben az évben egyesítették Pestet, Budát és Óbudát.</p> <p>A Fővárosi Közmunkák Tanácsának létrehozása nagyban hozzájárult a dualizmus korában a fővárosban végrehajtott építkezéseken.</p> <p>Budapesten a kor városszerkezetéhez hűen a különböző funkcióknak megfelelő negyedek jöttek létre, a város tervszerűen és arányosan, eklektikus stílusban épült. Elkülönültek a lakónegyedek, az ipari negyedek, az üzleti negyedek, a kertvárosok, kialakultak a mai sugárutak, körutak.</p> <p>Az infrastruktúra fejlődésében meg kell említeni a Duna-hidakat, (melyek jelentős munkahelyteremtő beruházások is voltak) ebben a korszakban épült a Lánchíd, a Margit híd, a Szabadság-híd, az Erzsébet híd. Folyamatosan építettek villamospályákat, valamint Magyarországon épült a kontinens legelső földalattija. Ez a honfoglalás milleniumi évfordulójára épült meg.</p> <p>A város iparának fejlődéséhez nagymértékben hozzájárult a Ganz-gyár is, illetve, hogy a korban legjelentősebb malomipari város volt egész Európában.</p> <p>Budapesten számos építkezés folyt a 19. század második felében. A milleniumra épített Vajdahunyad váron kívül a Mátyás templomot, a Parlamentet, az Iparművészeti Múzeumot</p>	12

	<p>is a korban építették többet között. A korra jellemző volt a szecesszió, mint korstílus.</p> <p>Annak ellenére, hogy Budapest rendkívüli fejlődésen ment keresztül a korszakban, ezen idő alatt szakadt le az ország többi része a fővárostól, és ez a fejlettségbeli különbség a mai napig jellemző az országban.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A diák tagoltan, nagyobb helyesírási hiba nélkül egész mondatokban fejezi ki gondolatait.	8
Összpontszám:	Osztószám: 3	48
Elérhető vizsgapontszám: 16		